

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สภาพปัญหา และความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา

จากการที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทำให้สภาวะทางเศรษฐกิจชะลอตัวตั้งแต่ว่าปี 2539 การส่งออกได้ชะลอตัวในช่วงต้นปี 2540 ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว และขอรับความช่วยเหลือจาก IMF หลังวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม การบริการ มีสถานประกอบการหลายแห่งต้องปรับลดการผลิต การปิดทำการบริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ชั่วคราวนั้นทำให้ภาวะการจ้างงานของประเทศโดยรวมประสบปัญหา มีผู้ว่างงานมากขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ประมาณตัวเลขผู้ว่างงานที่ระดับ 1.17 ล้านคน (ผู้ว่างงาน 1.13 ล้านคน ผู้ถูกเลิกจ้าง 40,000 คน)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2540 ให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมพิจารณากำหนดมาตรการระยะสั้น ระยะยาว เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานและการเลิกจ้าง ซึ่งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้นำเสนอมาตรการต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2540 โดยแยกเป็นมาตรการช่วยเหลือผู้ว่างงานและผู้ถูกเลิกจ้างของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รวม 6 มาตรการ ประกอบด้วย

- 1) มาตรการประหยัด หรือไทยช่วยไทย
- 2) มาตรการจ้างงานในชนบท
- 3) มาตรการแก้ไขแรงงานต่างด้าว
- 4) การส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ
- 5) ส่งเสริมการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม
- 6) โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ

โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินมาตรการดังกล่าวในวันที่ 9 ธันวาคม 2540 และเห็นชอบเพิ่มเติมตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2540 อีกหนึ่งมาตรการ เป็นมาตรการที่ 7 คือ

7) มาตรการโครงการทางสว่างแห่งอาชีพ

และได้เพิ่มขึ้นอีก 2 มาตรการในปี 2542 เป็นมาตรการที่ 8 และ 9 คือ

8) มาตรการการสร้างงานชุมชนในภาวะเศรษฐกิจถดถอย ของกรุงเทพมหานคร

9) มาตรการจ้างงานชั่วคราวสำหรับผู้มีการศึกษา

จากมติคณะรัฐมนตรี กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้มอบหมายให้กรมในสังกัดกำหนดแนวทางการช่วยเหลือประชาชน และการที่กรมประชาสงเคราะห์มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้พ้นสภาพปัญหาความทุกข์ยาก และมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข จึงได้กำหนดโครงการเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนจากการว่างงาน และถูกเลิกจ้างสำหรับสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเพชรบูรณ์ได้ดำเนินการตามมาตรการ 4 มาตรการ ดังนี้

1) มาตรการประหยัดหรือไทยช่วยไทย

มีวัตถุประสงค์เพื่อการบรรเทาภาวะการครองชีพของประชาชน และผู้ใช้แรงงานโดยมีแผนงานการจำหน่ายสินค้าราคาถูก การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ โดยมีกิจกรรม ดังนี้

- ให้เงินทุนกู้ยืมประกอบอาชีพแก่ผู้ว่างงาน และถูกเลิกจ้างรายละ 10,000 – 15,000 บาท
- สนับสนุนเงินทุนรวมกลุ่มสร้างรายได้ อาชีพ (กลุ่มละ 10 คน ๆ ละ 4,000 บาท)
- โครงการช่วยกันยามยาก เชิญชวนบรรณรักษ์ และขอความร่วมมือผู้ประกอบการร้านค้าจำหน่ายอาหาร และสินค้าราคาประหยัด

2) มาตรการจ้างงานในชนบท

มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในภาวะเร่งด่วนและเพื่อหารายได้เสริมให้กับประชาชนเป็นการเฉพาะหน้าภายในภารกิจ อำนาจ หน้าที่ และงบประมาณที่กระทรวง ทบวง กรม ที่มีอยู่ โดยมีกิจกรรม ดังนี้

- โครงการจ้างงานเพื่อพัฒนาคุณภาพและชุมชน (คนละ 6,000 บาท ระยะเวลา 4 เดือน)
- โครงการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน แล้วรวมกลุ่มตามโครงการสร้างชีวิตใหม่ ให้สตรีในชนบท

3) โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ

สำหรับผู้ที่ถูกเลิกจ้างและว่างงานที่กลับสู่ภูมิลำเนา และมีพื้นที่ถือครองเพื่อทำการเกษตรประมาณ 10 – 15 ไร่ และพร้อมที่จะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมโดยมีกิจกรรม ดังนี้

- โครงการรวมน้ำใจ โดยให้เงินสงเคราะห์ครอบครัวละ 3,000 บาท

4) มาตรการจ้างงานชั่วคราวสำหรับผู้มีการศึกษา

มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ว่างงานระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรี ขึ้นไป โดยมีโครงการจ้างบัณฑิตอาสาและผู้มีประสบการณ์ด้านการเงินเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2542 เป้าหมาย 221 คน งบประมาณ 13,260,000 บาท และเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อน จากการว่างงานของบัณฑิตอาสาอีก 1 ปี จึงได้จัดทำโครงการจ้างบัณฑิตอาสาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2543 เป้าหมาย 183 คน งบประมาณ 10,980,000 บาท (ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาศึกษาบัณฑิตอาสา จำนวน 160 คน เนื่องจากมีบัณฑิตอาสาลาออก และไม่มีการจ้างทดแทน เพราะส่วนมากได้มีการลาออกหลังจากที่บัญชีประกาศผลการคัดเลือกบัณฑิตอาสา ซึ่งขึ้นบัญชีรายชื่อไว้ 6 เดือนได้หมดอายุแล้ว)

จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง พื้นที่ของจังหวัดอยู่ระหว่างภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อที่ประมาณ 151,614.416 ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่มีความยาวมากกว่าความกว้าง ตอนเหนือประกอบด้วยทิวเขาสูง ตอนกลางเป็นพื้นราบ โดยมีเทือกเขาเพชรบูรณ์ขนานกันไปทางทิศตะวันออก และทิศตะวันตก ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแบบท้องกระทะ ประกอบด้วยป่าเขา และที่ราบสลับกันไป มีแม่น้ำสายหลักที่สำคัญคือ แม่น้ำป่าสัก แบ่งการปกครองเป็น 11 อำเภอ 117 ตำบล 1,285 หมู่บ้าน 16 เทศบาล จากการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ รอบที่ 4 เดือน พฤศจิกายน 2543 มีประชากร 924,887 คน อายุต่ำกว่า 13 ปี 204,797 คน อายุ 13 ปีขึ้นไป 720,090 คน อยู่ในวัยกำลังแรงงาน 477,411 คน มีงานทำ 474,311 คน ไม่มีงานทำ 2,809 คน รอดฤดูกาล 309 คน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เป็นการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการบรรเทาปัญหาการว่างงาน กรณีศึกษาโครงการจ้างบัณฑิตอาสาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2543 จังหวัดเพชรบูรณ์ดำเนินการโดย สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเพชรบูรณ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเพื่อให้ทราบว่

- 1.2.1 โครงการฯ ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในด้านค่าครองชีพแก่ผู้เข้าร่วมโครงการทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 1.2.2 เพื่อให้ทราบถึงวิธีการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาในการประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และราษฎรได้เข้าใจถึงการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
- 1.2.3 เพื่อให้ทราบว่าโครงการนี้ได้สร้างบุคลากรที่มีความรู้ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมในระดับตำบล และเมื่อสิ้นสุดโครงการสามารถส่งเสริมให้เป็นผู้ประสานงานด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมได้ต่อไป
- 1.2.4 เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.3 ระเบียบวิธีการศึกษา

ผู้ทำการวิจัยเลือกแบบการวิจัย วิธีวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.3.1 แบบการวิจัยและวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research)

โดยการส่งแบบสอบถามไปยังบัณฑิตอาสาที่เข้าร่วมโครงการจ้างบัณฑิตอาสาเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2543 จังหวัดเพชรบูรณ์

1.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติร้อยละ เพื่อทราบความเป็นไปของโครงการฯ ว่าปรากฏเช่นไร เพื่อค้นหาปัญหาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

1.4 คำถามเพื่อการวิจัย

1.4.1 ผู้เข้าร่วมโครงการฯ นำรายได้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ประโยชน์ในด้านใด

1.4.2 ผู้เข้าร่วมโครงการใช้วิธีการใดในการประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ฯ และราษฎรในหมู่บ้านได้ทราบ คือ การดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ฯ

1.4.3 จากการเข้าร่วมโครงการฯ ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมดีเพียงใด

1.4.4 ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ท่านพบปัญหา อุปสรรค และมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง

1.4.5 เมื่อเสร็จสิ้นโครงการฯ แล้ว ท่านยังมีความต้องการที่จะทำงานให้กับหมู่บ้านในด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมหรือไม่

1.5 ขอบเขตการศึกษา

ประชากรที่ผู้วิจัยทำการศึกษา คือ บัณฑิตอาสาทั้งหมด 160 คน จาก 11 อำเภอ ดังนี้

1.5.1 อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	จำนวน	30	คน
1.5.2 อำเภอหล่มสัก	จำนวน	30	คน
1.5.3 อำเภอหล่มเก่า	จำนวน	12	คน
1.5.4 อำเภอเขาค้อ	จำนวน	8	คน
1.5.5 อำเภอชนแดน	จำนวน	13	คน
1.5.6 อำเภอวังโป่ง	จำนวน	8	คน
1.5.7 อำเภอหนองไผ่	จำนวน	15	คน
1.5.8 อำเภอบึงสามพัน	จำนวน	12	คน
1.5.9 อำเภอวิเชียรบุรี	จำนวน	15	คน
1.5.10 อำเภอศรีเทพ	จำนวน	12	คน
1.5.11 อำเภอน้ำหนาว	จำนวน	5	คน

ในแต่ละอำเภอมียุทธศาสตร์บัณฑิตอาสาไม่เท่ากัน เพราะในการจัดบัณฑิตอาสาทำงานในพื้นที่นั้น กำหนดให้บัณฑิตอาสา 1 คน รับผิดชอบศูนย์สงเคราะห์ฯ จำนวน 7 ศูนย์ ซึ่งในแต่ละอำเภอนั้น มีจำนวนศูนย์สงเคราะห์ฯ ไม่เท่ากัน

1.6 นิยามศัพท์

เพื่อประโยชน์ในการศึกษา จึงได้นิยามศัพท์ดังต่อไปนี้

- 1.6.1 **บัณฑิตอาสา** หมายถึง ผู้ที่ถูกคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2543
- 1.6.2 **ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน** หมายถึง องค์กรประชาชนในระดับหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นในรูปคณะกรรมการ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางดำเนินงานช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน
- 1.6.3 **ผู้ประสานงานด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม** หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมในตำบล เพื่อให้ความช่วยเหลือ
- 1.6.4 **ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเป้าหมาย** หมายถึง ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่บัณฑิตอาสาต้องพัฒนาให้อยู่ในระดับเข้มแข็งมาก คนละ 2 ศูนย์ฯ ตามแบบประเมินความเข้มแข็งศูนย์ฯ
- 1.6.5 **ผู้นำชุมชน** หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หัวหน้าชุมชน ซึ่งส่วนมากจะทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
- 1.6.6 **คุณภาพชีวิตที่ดี** หมายถึง มีเงินใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค การศึกษาบุตร และกิจการอื่น ๆ อย่างไม่เดือดร้อน
- 1.6.7 **ค่าครองชีพ** หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ เช่น ค่าอาหาร เสื้อผ้า ค่าไฟฟ้า ฯลฯ
- 1.6.8 **อาชีพอิสระ** หมายถึง การประกอบอาชีพในเชิงพาณิชย์ ที่ไม่อยู่ในความดูแลของผู้ว่าจ้าง เช่น กำขาย เป็นต้น
- 1.6.8 **อาชีพรับจ้าง** หมายถึง การประกอบอาชีพที่มีผู้ว่าจ้าง (นายจ้าง) และผู้รับจ้าง (ลูกจ้าง) เช่น พนักงานบริษัท เป็นต้น
- 1.6.9 **อาชีพเกษตรกรรม** หมายถึง การประกอบอาชีพในด้านการเกษตร เช่น ทำสวน ทำไร่ เป็นต้น

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีของการว่างงาน

ปัญหาการว่างงานเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งการว่างงานนั้นเกิดขึ้นได้หลายสาเหตุตามทฤษฎีการว่างงานที่ได้ใช้อธิบายถึงสภาพปัญหาการว่างงาน ดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีการว่างงานแบบคลาสสิก

(Classical theory of unemployment)

เป็นแนวคิดที่เชื่อในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันเสรี กล่าวคือในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันแบบเสรี กลไกของตลาดจะมีการปรับตัวเองตลอดเวลาจนปัญหาการว่างงานสามารถเข้าสู่สภาวะปกติได้เอง มองว่าการว่างงานจะเกิดขึ้นได้เพียงชั่วระยะสั้น ๆ เท่านั้น การแข่งขันเพื่อหางานทำของแรงงานจะทำให้ค่าจ้างแรงงานต่ำลง มีผลทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง ราคาสินค้าลดลง ความต้องการสินค้ามีมากขึ้น ทำให้มีการขยายการผลิตความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น ภาวะการว่างงานก็จะหมดไป

(รัตนา สายคณิต 2541 : 180-184)

2.1.2 ทฤษฎีการว่างงานของเคนส์

เคนส์มีความเห็นว่า ระดับผลผลิตมีความสัมพันธ์กับระดับการจ้างงาน ถ้าการผลิตลดลงจะทำให้เกิดการจ้างงานลดลง มีการว่างงานเกิดขึ้น และเมื่อมีการขยายการผลิตจะทำให้มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น ภาวะการว่างงานก็จะลดลง ซึ่งระดับการจ้างงานถูกกำหนดโดยอุปสงค์รวม และอุปทานรวมของระบบเศรษฐกิจ

(รัตนา สายคณิต 2541: 186-189)

2.2 ปัญหาการว่างงานในประเทศไทย

ตั้งแต่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 1 มาถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 ได้ประสบกับปัญหาวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ 3 ครั้ง ดังนี้

1) พ.ศ. 2518 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม การเคลื่อนย้ายแรงงาน การว่างงาน และภาวะ

หนี้สิน ตลอดจนผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ รัฐบาลในสมัยนั้นจึงดำเนินการโดยการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ โดยการกำหนดนโยบายการสร้างงานในชนบท “ตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นและช่วยเหลือประชาชนในชนบทให้มั่งคั่งในฤดูแล้ง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มั่งคั่งในฤดูแล้ง และให้มีถาวรวัตถุจากการก่อสร้างซึ่งใช้งบประมาณ 2,500 ล้านบาท ให้สภาตำบล ๆ ละ 480,000 บาท โดยสภาตำบลเป็นผู้กำหนดโครงการขึ้นเอง และเน้นการจ้างงานเป็นหลัก ซึ่งรู้จักในนาม “โครงการเงินผัน” และปีงบประมาณ 2519 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณตามโครงการนี้ จำนวน 3,500 ล้านบาท โดยจัดสรรให้สภาตำบล ๆ ละ 600,000 บาท และอีก 500 ล้านบาท ได้จัดสรรให้ทุกตำบลทั่วประเทศ และอีก 250 ล้านบาท ให้สภาจังหวัด จากการประเมินผลพบว่าโครงการนี้มีผลให้การเพิ่มรายได้เฉลี่ย 7% ของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนชนบทในช่วงเวลา 4 เดือน ที่ดำเนินโครงการ แต่มีปัญหาด้านการดำเนินงานมากมาย อาทิ การประชาสัมพันธ์ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำโครงการอนุมัติการบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างที่ได้จากโครงการ

2) พ.ศ. 2526 ประเทศไทยได้ประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอีกครั้ง จนรัฐบาลต้องประกาศลดค่าเงินบาท และเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 สภาพเศรษฐกิจของไทยประสบภาวะเงินฝืด ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริง มีประชาชนอพยพจากชนบทสู่เมืองมากขึ้นเพื่อหางานทำ และปัญหาทางสังคมก็ทวีความรุนแรงตามไปด้วย

2.1) ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทยเกิดจากสาเหตุที่สำคัญ 3 ประการ คือ

ก. นโยบายการเงินเสรีระหว่างประเทศ (BIBF : BANGKOK INTERNATIONAL BANKING FACILITIES) สมัยรัฐบาล ชวน หลีกภัย พ.ศ. 2536 ได้ประกาศใช้นโยบายการเปิดเสรีด้านการเงิน (วิเทศธนกิจ) ระหว่างประเทศให้มีการเคลื่อนย้ายกั๊ยมเงินเข้า - ออกต่างประเทศได้อย่างเสรี โดยขาดมาตรการรองรับทำให้ภาคเอกชนกู้เงินจากต่างประเทศในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าภายในประเทศ จนเดือนตุลาคม 2540 หนี้สินระหว่างประเทศได้พอกพูนขึ้นเป็นกว่าหนึ่งแสนล้านดอลลาร์ โดยเป็นหนี้ภาคเอกชน 71,760 ล้านดอลลาร์ หนี้ภาครัฐบาล 23,903 ล้านดอลลาร์ เงินกู้ส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการลงทุนที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่แท้จริง เป็นการลงทุนในตลาดหุ้น การลงทุนแก๊งค์กำไรธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ บ้าน อาคาร และที่ดิน

ข. นโยบายคงค่าเงินบาท การที่ประเทศไทยผูกติดค่าเงินบาทกับเงินดอลลาร์ เมื่อเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาดีขึ้น ค่าเงินดอลลาร์แข็งขึ้นในตลาดโลก

ทำให้เงินบาทไทยมีค่าแข็งเกินกว่าความเป็นจริงมาก เป็นผลให้สินค้าไทยมีราคาแพงในตลาดโลก ไทยเริ่มส่งออกได้น้อยลง ปี 2539 การส่งออกมีอัตราเพิ่มไม่ถึงร้อยละ 1 แต่รัฐบาลขณะนั้นไม่กล้าประกาศลดค่าเงินบาท เพราะกลัวเสียภาพพจน์ทางด้านการเมือง ทำให้ประเทศไทยขาดดุลการค้ามหาศาลและขาดดุลบัญชีเดินสะพัด 2 ปี ติดต่อกัน เมื่อเศรษฐกิจไทยไม่มีค่าเงินบาทที่แท้จริง จึงทำให้ค่าเงินบาทลดลงตั้งแต่ปี 2540 ขณะนั้นไทยมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ จำนวน 39,600 ล้านดอลลาร์ กลุ่มนักค้าเงินจึงเข้าโจมตีขอซื้อดอลลาร์ที่ไทยมีอยู่ในราคาที่ไทยยืนยันขายในราคา 25 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ จนถึงเดือนพฤษภาคม 2540 ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินไปกว่า 23,900 ล้านดอลลาร์ จนเหลือเงินทุนสำรองเพียง 2,500 ล้านดอลลาร์ จนกระทั่งรัฐบาลพลเอก ชลสิทธิ์ ยงใจยุทธ ต้องยอมประกาศปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว

ค. ขาดการควบคุมจากธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้มีการกู้ยืมเงินต่างประเทศถึง 95,000 ล้านดอลลาร์ โดยไม่มีมาตรการกำกับดูแล อย่างมีระบบการปล่อยให้สถาบันการเงินมีส่วนหนี้เสีย และหนี้สินสงสัยจะสูญมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยไม่ควบคุม หรือปล่อยให้มีการยกยอกเงินจากสถาบันการเงินไปเป็นจำนวนมาก โดยนักการเมือง เครือญาติ และพรรคพวกของสถาบันการเงิน ตลอดจนใช้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินไปเสริมสภาพคล่องค้าประกันชดเชยหนี้เสียของสถาบันการเงินทั้งหลายถึง 1.4 ล้านล้านบาท นอกจากนี้ยังใช้เงินภาษีอีก 3 หมื่นล้านบาทเป็นค่าดอกเบี้ย (พลภัทร บุราคม 2540 : 5 - 9)

2.3 การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย

จากวิกฤตการณ์ทั้ง 3 ประการข้างต้น ในที่สุดประเทศไทยจึงตัดสินใจเข้าไปอยู่ในโปรแกรมฟื้นฟูเศรษฐกิจของ IMF เมื่อเดือนกรกฎาคม 2540 นั้นได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้ไทยต้องปฏิบัติคือ

- 1) การเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10
- 2) ลดงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้มีเงินเหลือคืนหนี้ เป็นเหตุให้ข้าราชการและลูกจ้างรัฐบาลมีรายได้หรือสวัสดิการลดลง ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจหลายแห่งตงงาน กิจการถูกปิด
- 3) ค่าประกันเงินกู้ที่ภาคเอกชนก่อไว้โดยเงินกองทุนฟื้นฟูฯ
- 4) ตรึงอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก ทำให้เกิดธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กเริ่มปิดกิจการหรือล้มละลายส่งผลให้มีคนตกงานมากกว่า 2 ล้านบาท

- 5) ควบคุมค่าแรงขั้นต่ำให้เพิ่มเพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะจดหมายแสดงเจตจำนง ฉบับที่ 2 กำหนดให้เพิ่มได้ไม่เกิน 2 - 3%
- 6) ขยายรัฐวิสาหกิจที่ดี มีกำไร เพื่อนำไปใช้หนี้
- 7) แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่เอื้ออำนวยให้ต่างชาติเข้ามาครอบครองธุรกิจที่เป็นของคนไทย

จากมาตรการดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม โดยเฉพาะการว่างงานและการถูกเลิกจ้างเป็นเหตุให้รัฐบาลได้มีมาตรการในการแก้ไขปัญหการว่างงานและถูกเลิกจ้างตามแผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2540 โดยกำหนดมาตรการ 7 มาตรการ ได้แก่

- (1) มาตรการประหยัดหรือไทยช่วยไทย
- (2) มาตรการจ้างงานในชนบท
- (3) มาตรการแก้ไขแรงงานต่างด้าว
- (4) มาตรการส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ
- (5) มาตรการส่งเสริมการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม
- (6) มาตรการโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ
- (7) มาตรการโครงการทางสว่างแห่งอาชีพ

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงานช่วยเหลือผู้ที่ถูกเลิกจ้าง ให้สามารถช่วยเหลือตนเอง และดำรงชีพอยู่ได้ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และในปี 2542 ได้อนุมัติเพิ่มอีก 2 มาตรการ

- (8) มาตรการสร้างงานในชุมชนในภาวะเศรษฐกิจถดถอยของกรุงเทพมหานคร
- (9) มาตรการจ้างงานชั่วคราวสำหรับผู้มีการศึกษา

และต่อมาวันที่ 30 มีนาคม 2542 รัฐบาลได้มีมาตรการในการแก้ไขปัญหทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอีก 3 มาตรการคือ

(1) มาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปี 2542 (แผนมियाซาว่า) สามารถจ้างแรงงาน 486,000 คน ภายใน 6 เดือน - 1 ปี เป็นปริญาตรี 86,000 คน ต่ำกว่าปริญาตรี 400,000 คน ภายใต้งบมิยาซาว่าเป็นจำนวนเงินตามโครงการทั้งสิ้น 53,000 ล้านบาท

(2) มาตรการลดภาษีมูลค่าเพิ่มจาก 10% เหลือ 7% ชั่วคราว ภายในระยะเวลา 2 ปี และยกเลิกภาษีเหมาจ่าย 1.5% สำหรับธุรกิจขนาดย่อมที่มีรายได้ 600,000 - 1,200,000 บาท ตลอดจนปรับภาษีรายได้บุคคลธรรมดาโดยยกเว้นภาษีแก่

ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 0 – 50,000 บาทต่อปี และผู้มีรายได้ 50,000 – 100,000 บาทต่อปี เสียภาษี 5%

(3) มาตรการลดราคาพลังงาน ได้แก่ ลดค่าไฟฟ้าลงหน่วยละ 18.10 สตางค์ ปรับภาชน้ำมันเตาจาก 17.15% เหลือ 5% ลดราคาแก๊สหุงต้ม (8 : 3 – 6)

2.4 โครงการจ้างบัณฑิตอาสาเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2543

โครงการจ้างบัณฑิตอาสาเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2543 เป็นโครงการที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมจัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนต่อจากปี 2542 โดยการจ้างบัณฑิตอาสาที่ประสบปัญหาการว่างงานให้มีงานทำ และมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ด้วยการพัฒนาศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็งโดย

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติให้ความเห็นชอบโครงการดังกล่าว เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2543 โดยใช้จ่ายงบประมาณเงินกู้ธนาคารพัฒนาเอเชีย เพื่อปรับโครงสร้างทางสังคม (งวด 2) ในวงเงิน 712,283,900 บาท และอนุมัติให้จ้างบัณฑิตอาสาทั่วประเทศ จำนวน 10,543 คน ระยะเวลาการจ้าง 12 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2543 – 31 มกราคม 2544 สำหรับจังหวัดเพชรบูรณ์ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 10,980,000 บาท จ้างบัณฑิตอาสา 183 คน โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้เป็นองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง และเป็นที่พักของประชาชนได้อย่างแท้จริง ไม่น้อยกว่า 1/5 ของจำนวนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านทั้งหมด
2. เพื่อสนับสนุนกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นใช้ข้อมูลผลการสำรวจ ทรส. และ สสค. ในการจัดทำแผนของงบประมาณ ปี 2544 – 2545 ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม
3. เพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงานของบัณฑิตอาสาอีกต่อเป็นปีสุดท้าย
4. เพื่อสนับสนุนให้ความรู้แก่เยาวชนในชุมชน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกีฬา พิชัยภัยของสิ่งเสพติด และความรู้อื่น ๆ ที่เป็นการสร้างความมั่นคงแก่ชุมชน
5. เพื่อร่วมมือในการเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ

ในการปฏิบัติงานนั้น ให้บัณฑิตอาสาปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ปฏิบัติงานที่ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 182 คน
2. ปฏิบัติงานที่สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเพชรบูรณ์ 1 คน

และจากวัตถุประสงค์ของโครงการจ้างบัณฑิตอาสา สามารถกำหนดเป้าหมายหลักและขอบเขตภารกิจในการทำงานของบัณฑิตอาสา ปี 2543 ได้ดังต่อไปนี้

เป้าหมายหลัก

1. การพัฒนาศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้เป็นองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง และเป็นที่พักของประชาชน

สำหรับจังหวัดเพชรบูรณ์ บัณฑิตอาสาแต่ละคนจะต้องดูแลศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านประมาณ 7 ศูนย์ โดยกำหนดเป้าหมายให้ต้องพัฒนาศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในความรับผิดชอบให้เป็นระดับดีที่สุด จำนวน 3 ศูนย์ ส่วนที่เหลืออีกประมาณ 4 ศูนย์ ต้องพัฒนาให้ขึ้นมาอยู่ในระดับที่ดีกว่าสภาวะก่อนปี 2542

2. การใช้ข้อมูล ทรส. และ สสค. ในการจัดทำแผนด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมในพื้นที่

บัณฑิตอาสาจะต้องช่วยเหลือกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในการนำเสนอข้อมูลความเดือดร้อนด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม ของประชาชนในหมู่บ้าน (ข้อมูล ทรส. และ สสค.) ให้ อบต. พิจารณานำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมของ อบต. ทั้งแผนระยะสั้น (แผน อบต. ประจำปี หรือแผนค่าของบประมาณ ปี 2544 / 2545) และแผนระยะยาว (แผน อบต. 5 ปี)

ขอบเขตและภารกิจของบัณฑิตอาสา

1. บัณฑิตอาสาปฏิบัติงานที่ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จังหวัดเพชรบูรณ์มีบัณฑิตอาสาปฏิบัติงานที่ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 182 คน มีขอบเขตและภารกิจหลัก ดังนี้

1.1 ประสานให้ความช่วยเหลือกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในการเสนอความต้องการงบประมาณปี 2544 - 2545 ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยใช้ผลการสำรวจข้อมูลทะเบียนผู้ประสบปัญหาเป็นฐานข้อมูล และ

ประสานขอให้ อบต. บรรจุแผนความต้องการดังกล่าวไว้ในแผนพัฒนาตำบลตามความเหมาะสม

1.2 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ความสำคัญของศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจราษฎรประจำหมู่บ้าน และขั้นตอนวิธีการในการขอรับสิทธิประโยชน์ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมให้แก่กรรมการศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจราษฎรประจำหมู่บ้านและประชาชนรวมทั้งช่วยเหลือในการจัดทำเอกสารขอรับการส่งเสริมช่วยเหลือ เพื่อเป็นต้นแบบในการที่ศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจราษฎรประจำหมู่บ้านจะให้บริการประชาชนได้เองต่อไป และดำเนินการอื่น ๆ ที่จะสนับสนุนการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้เป็นองค์กรประชาชนที่เข้มแข็งและเป็นที่ยิ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง

1.3 จัดทำกิจกรรม เยี่ยมเยียนประชาชน และร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการเผยแพร่ให้ความรู้แก่เยาวชน / ประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับประโยชน์ของการกีฬา ศึกษายของสิ่งเสพติด รวมทั้งการให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวต้องให้การสนับสนุนด้านเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ วิทยากรและการอบรม ฯลฯ ก่อนเริ่มดำเนินการ

1.4 วิเคราะห์ประเมินผลการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจราษฎรประจำหมู่บ้านในความรับผิดชอบเป็นระยะ ๆ ทุก 3 เดือน พร้อมทั้งรายงานผลงานทุกเดือน

1.5 ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย เช่น ติดตามโครงการลงทุนเพื่อสังคม (ธนาคารออมสิน) ที่ชุมชนเสนอขอเงินสนับสนุน หรือ เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนในปี 2542 แล้ว เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการโครงการของชุมชน และเพื่อให้โครงการดังกล่าวสามารถดำเนินการได้ต่อไปในปี 2543

2. บัณฑิตอาสาปฏิบัติงานที่สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคม

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 1 คน มีขอบเขตและภารกิจ ดังนี้

2.1 ช่วยปฏิบัติงานด้านงานบุคลากร ธุรการ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน และงานการเงินของโครงการบัณฑิตอาสา ในระดับจังหวัด

2.2 ช่วยปฏิบัติงานในการกำกับ ดูแล การทำงานของบัณฑิตอาสา โดยเฉพาะการรวบรวมผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาในพื้นที่ และสรุปวิเคราะห์ประเมินเสนอประเด็นข้อบกพร่องในการทำงานของบัณฑิตอาสาเป็นประจำเดือนประจำงวด เพื่อการรายงานให้ส่วนกลางนำเสนอคณะรัฐมนตรี

2.3 ช่วยในการประสานดำเนินการเพื่อให้แผนงาน / แผนงบประมาณด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม สอดคล้องกับสภาพการณ์ และความต้องการของประชาชนในพื้นที่

2.4 ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

วัน – เวลา การปฏิบัติงาน

ตามวันและเวลาราชการ 08.30 – 16.30 น. เว้นวันเสาร์ – อาทิตย์ และวันหยุดราชการ แต่เนื่องจากงานของบัณฑิตอาสาเป็นงานที่ต้องทำร่วมกับชุมชน ดังนั้นการปฏิบัติงานต้องมีความยืดหยุ่น โดยให้สามารถปฏิบัติงานนอกเหนือวันเวลาราชการได้ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2543 – 31 มกราคม 2544

สำหรับการลงเวลาปฏิบัติงาน ให้ใช้ระเบียบของทางราชการโดยสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ซึ่งจะประสานการดำเนินงานกับเจ้าหน้าที่กำกับระดับอำเภอ

การรายงานผล

บัณฑิตอาสาต้องรายงานการปฏิบัติงาน ทั้งผลการปฏิบัติงานประจำวัน ประจำสัปดาห์ และผลการปฏิบัติงานประจำเดือน

ผลการปฏิบัติงานประจำเดือน ต้องนำเสนอเจ้าหน้าที่กำกับระดับอำเภอเพื่อประเมินและให้คำแนะนำอย่างซ้ำในวันประชุมประจำเดือน

การประเมินผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสา

บัณฑิตอาสาทุกคนต้องจัดทำแผนปฏิบัติการ (แบบ บอ.11) และนำเสนอผ่านเจ้าหน้าที่กำกับระดับอำเภอจนได้รับอนุมัติจาก “คณะกรรมการประสานการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน” ระดับจังหวัด จากนั้นจะต้องรายงานผลการปฏิบัติงานเดือนละ 1 ครั้ง

เจ้าหน้าที่กำกับระดับอำเภอ จะประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกเดือนและสรุปประเมินผลสัมฤทธิ์ส่งให้แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดสรุปเป็นภาพรวมทั้งจังหวัดนำเสนอส่วนกลางเพื่อรายงานคณะรัฐมนตรี

สำหรับการประเมินบัณฑิตอาสา เพื่อการจ้างต่อไปหรือเลิกจ้างจะดำเนินการเดือนเว้นเดือน (เริ่มครั้ง 1 เมื่อสิ้นเดือนมีนาคม 2543) ในระดับลับมาก โดยเจ้าหน้าที่กำกับระดับอำเภอเป็นผู้ประเมินเบื้องต้นก่อนส่งผลให้สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด สรุปนำเสนอ “คณะกรรมการประสานการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์

ราษฎรประจำหมู่บ้าน” ระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาในขั้นตอนสุดท้าย ทั้งนี้การเลิกจ้างบัณฑิตอาสาควรจะพิจารณาจากกรณีต่อไปนี้

1) ปริมาณงานที่ปฏิบัติ ต่ำกว่าเป้าหมายตามแผนมาก แม้จะมีการดักเตือน แนะนำ หรือ ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปฏิบัติงานแล้ว ก็ไม่ดีขึ้น

2) มีการพัฒนาศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เป้าหมายให้เข้มแข็งน้อยมาก เนื่องจากบัณฑิตอาสาสนใจปฏิบัติงานอื่นมากกว่าภารกิจหลักส่วนนี้

3) คณะกรรมการประสานฯ เห็นว่าบัณฑิตอาสาไม่มีศักยภาพ ไม่ตั้งใจปฏิบัติงาน ในกรณีที่บัณฑิตอาสารายใดถูกเลิกจ้างก่อนเดือนสิงหาคม 2543 ให้มีการจ้างบัณฑิตอาสารายใหม่ทดแทนได้

การบริหารงานและการบังคับบัญชา แยกออกได้เป็น ดังนี้

1. คณะกรรมการคัดเลือกบัณฑิตอาสาจังหวัด

คณะกรรมการคัดเลือกบัณฑิตอาสาจังหวัด ทำการคัดเลือกบัณฑิตอาสา และประกาศผลการคัดเลือกบัณฑิตอาสา โดยบัญชีที่ประกาศให้มีอายุ 6 เดือน และจะประชุมหารือเพื่อจัดบัณฑิตอาสาที่ผ่านการคัดเลือกลงปฏิบัติงานในแต่ละตำบล ทั้งนี้หากเป็นไปได้ควรจัดให้บัณฑิตอาสาที่ผ่านการคัดเลือกปฏิบัติงานในตำบลเดิมที่ปฏิบัติงานในปี 2542

2. เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ

เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ ซึ่งแต่งตั้งจากทุกส่วนราชการสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในจังหวัด ให้รับผิดชอบควบคุมกำกับ ดูแล และให้คำแนะนำ การปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาในพื้นที่รับผิดชอบอย่างจริงจัง เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสา บรรลุเป้าหมายมีผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัด ทั้งนี้ให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยเดือนละครั้ง นอกจากนี้ยังรับผิดชอบเกี่ยวกับ

2.1 การพิจารณาให้ความเห็นในเบื้องต้นเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการของบัณฑิตอาสาในความดูแล

2.2 การให้ความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการเลิกจ้างบัณฑิตอาสา ที่ไม่มีความสามารถ

3. สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัด

สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคม รับผิดชอบกำกับดูแลโครงการในภาพรวมของจังหวัด และเป็นหน่วยกลางประสานงานการปฏิบัติงานของ “เจ้าหน้าที่กำกับระดับอำเภอ”

3.1 รับผิดชอบการประชุมบัณฑิตอาสาประจำเดือน และรายงานผลการประชุม ทั้งนี้การประชุมประจำเดือนเป็นมาตรการหลักที่จะให้บัณฑิตอาสาได้พบหารือ ขอคำแนะนำจากหน่วยงานกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในจังหวัด ให้บัณฑิตอาสาได้รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน เสนอปัญหาอุปสรรคและแผนการแก้ไขปัญหา เพื่อจังหวัดจะได้ให้คำแนะนำ ปรีกษา รวมทั้งซักซ้อมนโยบายการทำงานในเรื่องต่าง ๆ (การประชุมประจำเดือนจังหวัดอาจเชิญบัณฑิตอาสา มาประชุม ณ จังหวัดหรืออำเภอ โดยสลับกันไป)

3.2 กำกับดูแลบัณฑิตอาสาในพื้นที่รับผิดชอบ

3.3 รายงานการเบิกจ่ายเงินที่ได้รับ ให้กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไป

3.4 เป็นฝ่ายเลขานุการ “คณะกรรมการประสานการดำเนินการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน” ระดับจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยอนุมัติแผนปฏิบัติการของบัณฑิตอาสา เป็นศูนย์กลางพิจารณาผลสัมฤทธิ์ความก้าวหน้าของโครงการระดับจังหวัด (เดือน พฤษภาคม สิงหาคม พฤศจิกายน 2543 และ กุมภาพันธ์ 2544) นำเสนอกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเพื่อรวบรวมเสนอคณะรัฐมนตรี

3.5 ประชุม “เจ้าหน้าที่กำกับระดับอำเภอ” สรุปประเมินผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาทุกเดือน เพื่อรายงานผล ปัญหา การแก้ไขปัญหาในจังหวัดให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมนำรายงานคณะรัฐมนตรีเป็นระยะ ๆ ต่อไป

4. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด รับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารบุคคลของโครงการฯ ตั้งแต่การรับรายงานตัว (1 กุมภาพันธ์ 2543 – 31 มกราคม 2544) การจัดทำคำสั่งจ้าง เก็บรักษาสัญญาการจ้าง การจัดทำทะเบียนบัณฑิตอาสาเพื่อประสานกรมการจัดหางานในการหางานในโอกาสต่อไป การกำกับดูแลวันปฏิบัติงานวันลาของบัณฑิตอาสา แต่ละคนเพื่อใช้เป็นหลักฐานการวางฎีกาเบิกจ่ายเงิน และให้รับผิดชอบการเบิกจ่ายค่าตอบแทนเงินสมทบประกันสังคม ค่าพาหนะให้บัณฑิตอาสาในแต่ละเดือน (สำนักงานประกันสังคมจังหวัด ซึ่งปฏิบัติหน้าที่นี้ในปี 2542 ให้การ

สนับสนุนเจ้าหน้าที่ไปช่วยจัดทำรายการต่าง ๆ เดือนละประมาณ 3 วัน หรือตามความเหมาะสม)

4.1 จัดปฐมนิเทศบัณฑิตอาสา

4.2 ให้รายงานผลการเบิกจ่ายเงินทุกวันที่ 5 ของเดือนตรงไปที่กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม พร้อมทั้งส่งสำเนาดังกล่าวให้กองคลัง กรมประชาสงเคราะห์ เพื่อสรุปรายงานเป็นภาพรวมการใช้จ่ายเงินโครงการให้กระทรวงการคลังต่อไป

4.3 กำกับ ดูแล บัณฑิตอาสา ในพื้นที่รับผิดชอบ

4.4 สรุปลักษณะการเลิกจ้างบัณฑิตอาสา เพื่อนำเสนอ "คณะกรรมการประสานการดำเนินการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน" ระดับจังหวัด

5. ผู้กำกับระดับจังหวัด

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้มอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงฯ ที่ปรึกษาวิชาการแรงงาน ที่ปรึกษาวิชาการสวัสดิการสังคม ผู้ช่วยปลัดกระทรวงฯ ผู้ตรวจราชการกรม รับผิดชอบในการตรวจติดตามโครงการจ้างบัณฑิตอาสาเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านในแต่ละจังหวัด ดังรายละเอียดตามคำสั่งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่ 25/2543 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2543

การปฏิบัติและควบคุมการเบิกจ่ายนั้น โครงการจ้างบัณฑิตอาสาเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เป็นโครงการที่ใช้เงินกู้ต่างประเทศ (ADB) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเพื่อปรับโครงสร้างทางสังคม การควบคุมการจ่ายเงินและรายงานการใช้จ่ายเงินโครงการจ้างบัณฑิตอาสาให้ปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด (คู่มือการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน 2542 : 1 - 11)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสงค์ จูจวบโชค และคณะ ได้ทำการศึกษาการกระจายรายได้สู่ชนบท : กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างถนนโดยใช้แรงงานเป็นหลักในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าโครงการก่อสร้างถนนโดยใช้แรงงานเป็นหลักไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะช่วยเหลือแรงงานที่ถูกเลิกจ้างแล้วย้ายกลับภูมิลำเนา เพราะแรงงานที่เข้าร่วมโครงการนั้นเป็นแรงงานที่อยู่ในพื้นที่ของโครงการที่มีอาชีพของตนอยู่แล้ว (อาชีพทำการเกษตร) ส่วน

เงื่อนไขและวิธีการในการดำเนินการนั้น ได้รับการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ตั้งแต่การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดหาแรงงาน และการควบคุมแรงงานที่เข้าร่วมโครงการ จากการวิเคราะห์สรุปว่า แรงงานที่เข้าร่วมในโครงการมีความเป็นอยู่ดีขึ้น เมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ และแรงงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรายได้ และพอใจที่ได้เข้าร่วมโครงการ (ประสงค์ จุจวบโชค และคณะ 2541 : 60)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีวิจัย ประชากรที่ทำการศึกษา วิธีการรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิธีการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research)

เป็นการศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากสภาพความเป็นจริง โดยถือว่าความจริงทุกส่วนมีความสัมพันธ์กัน โดยเน้นการให้ความหมายถึงคุณค่าแก่สิ่งที่ศึกษา และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบตีความสร้างข้อสรุป

3.1.1 ผู้ทำการศึกษาได้จัดทำคำถาม (Questionnaires)

ในการจัดทำคำถามในแบบสอบถามนั้น ผู้ทำการศึกษาได้ศึกษาจากตำรา เอกสารทางวิชาการ ประสบการณ์ในการทำงาน และคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงาน โดยคำถามมีทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 25 ข้อ รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปมีจำนวน 4 ข้อ โดยการสอบถามถึง เพศ อายุ สถานภาพ และจำนวนบุตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลการทำงาน รายได้ และค่าใช้จ่าย มีจำนวน 10 ข้อ โดยในคำถามจะถามถึงการเคยมีงานทำ รายได้ ค่าใช้จ่าย การออม

ตอนที่ 3 ข้อมูลวิธีการทำงานของบัณฑิตอาสาในพื้นที่ มีจำนวน 6 ข้อ โดยจะถามถึง วิธีการทำงานของบัณฑิตอาสาในการให้ความรู้แก่คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ฯ และราษฎรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

ตอนที่ 4 ข้อมูลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ มีจำนวน 5 ข้อ โดยจะถามถึงความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ การเสียสละเพื่อชุมชน ตลอดจนปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะ

3.2 ประชากรที่ทำการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บัณฑิตอาสาทั้งหมด จำนวน 160 คน
ใน 11 อำเภอ

1) เมืองเพชรบูรณ์	จำนวน	30	คน
2) หล่มสัก	จำนวน	30	คน
3) หล่มเก่า	จำนวน	12	คน
4) เขาค้อ	จำนวน	8	คน
5) ชนแดน	จำนวน	13	คน
6) วังโป่ง	จำนวน	8	คน
7) หนองไผ่	จำนวน	15	คน
8) บึงสามพัน	จำนวน	12	คน
9) วิเชียรบุรี	จำนวน	15	คน
10) ศรีเทพ	จำนวน	12	คน
11) น้ำหนาว	จำนวน	5	คน

3.3 วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น โดยแบบสอบถามได้ส่งให้บัณฑิตอาสาด้วยตัวเอง และกำหนดระยะเวลาบังคับ โดยให้บัณฑิตอาสา
รวบรวมส่งเป็นรายอำเภอ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ทำการศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าร้อยละ ในการอธิบายผลการศึกษาคำถามทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 25 ข้อ

บทที่ 4

การประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

จากการที่ผู้วิจัย ได้ส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) ไปยังบัณฑิตอาสา จำนวน 160 คน ในพื้นที่ 11 อำเภอ และข้อมูลจากการรายงานของบัณฑิตอาสา หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงได้ทำการประมวลผลข้อมูล โดยจำแนกออกเป็นตารางข้อมูล เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ และประเมินผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้ค่าร้อยละในการอธิบายผลการศึกษา โดยข้อมูลของบัณฑิตอาสาได้จากแบบสอบถามแล้วนำมาประมวลผลโดยทำเป็นตารางร้อยละ จำแนกตามประเภท ดังนี้

ตอนที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	41	25.63
หญิง	119	74.37
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 1 ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ที่ถูกคัดเลือกเข้าโครงการฯ ส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิงเข้าร่วมโครงการถึงร้อยละ 74.37 เป็นเพศชาย ร้อยละ 25.63

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
23 – 29	97	60.62
30 – 36	48	30.00
37 – 43	14	8.75
44 – 50	1	0.63
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 2 จากการศึกษาพบว่า อายุผู้เข้าร่วมโครงการฯ อยู่ระหว่าง 23 – 29 ปี มากที่สุดคือ ร้อยละ 60.62 รองลงมาคือระหว่าง 30 – 36 ปี ร้อยละ 30 อายุระหว่าง 37 – 43 ปี ร้อยละ 8.75 และน้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง 44 – 50 ปี ร้อยละ 0.63

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลสถานภาพของผู้เข้าร่วมโครงการ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	106	66.25
สมรส	48	30
หม้าย / หย่าร้าง	6	3.75
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 3 จากการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คือ ร้อยละ 66.25 รองลงมาคือสมรส และยังอยู่ด้วยกัน จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 30 น้อยที่สุดคือสถานภาพที่เป็น หม้าย / หย่าร้าง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และร้อยละของบุตรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่สมรสแล้ว

จำนวนบุตร (คน)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	3	5.56
1	10	18.52
2	40	74.07
3	-	0
4	1	1.85
รวม	54	100

ข้อมูลจากตารางที่ 4 ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ที่สมรสแล้วทั้งที่อยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน สรุปได้ดังนี้ ไม่มีบุตร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 มีบุตร 1 คน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 18.52 มีบุตร 2 คน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 74.07 มีบุตร 4 คน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.85

ตอนที่ 2

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน และร้อยละ การทำงานของผู้เข้าร่วมโครงการฯ

การทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	90	56.25
เคย	70	43.75
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 5 ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการไม่เคยทำงานมาก่อน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 และเคยทำงานมาแล้ว จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำแนกตามประเภทงาน

ประเภทงาน	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้าง	52	74.29
เกษตรกรกรม	10	14.29
อาชีพอิสระ	8	11.42
อื่น ๆ	-	-
รวม	70	100

ข้อมูลจากตารางที่ 6 ผลจากการศึกษาพบว่า ประเภทงานที่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ เคยทำ คือ ประเภทรับจ้าง 52 คน คิดเป็นร้อยละ 74.29 รองลงมาเป็นประเภทประกอบอาชีพด้านเกษตรกรกรม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 11.42

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการถึงสาเหตุที่ออกจากงานเดิม

สาเหตุที่ออกจากงานเดิม	จำนวน	ร้อยละ
ลาออก	32	45.71
ถูกเลิกจ้าง	37	52.86
บริษัทปิดกิจการ	1	1.43
อื่น ๆ	-	-
รวม	70	100

ข้อมูลจากตารางที่ 7 ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้ลาออกจากงานเดิม จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 45.71 และมากที่สุดคือ ผู้ถูกเลิกจ้าง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 52.86 บริษัทปิดกิจการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.43

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการฯ เกี่ยวกับรายได้ที่เคยได้รับ
เปรียบเทียบกับรายได้ในการเข้าร่วมโครงการฯ

รายได้ที่เคยได้รับ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า	51	72.86
มากกว่า	19	27.14
รวม	70	100

ข้อมูลจากตารางที่ 8 ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนมาก
มีรายได้น้อยกว่ารายได้ที่ได้รับจากโครงการ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 72.86
และมีรายได้มากกว่า จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 27.14

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลจำนวน และร้อยละความพึงพอใจจากรายได้ที่ได้รับจาก
โครงการฯ ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ

ความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-
น้อย	-	-
ปานกลาง	112	70
มาก	48	30
มากที่สุด	-	-
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 9 ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในรายได้ที่ได้รับระดับปานกลาง จำนวน 112 คน หรือร้อยละ 70 และในระดับมาก จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนในระดับ น้อยที่สุด, น้อย และมากที่สุด ไม่มี

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการฯ กับรายได้ที่ได้รับ
เพียงพอกับรายจ่ายในการครองชีพหรือไม่

ความเพียงพอของรายได้ ต่อการครองชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	119	74.38
ไม่เพียงพอ	41	25.62
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 10 ผลจากการศึกษาพบว่า รายได้ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับเพียงพอต่อการครองชีพ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 74.38 และ ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 25.62

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ กับ รายได้ที่ท่าน
ได้รับนำไปใช้ในเรื่องใดมากที่สุด

สาเหตุของค่าใช้จ่าย	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	52	32.50
การศึกษาบุตร	-	-
ใช้จ่ายส่วนตัว	98	61.25
ใช้หนี้สิน	10	6.25
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 11 ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฯ นำรายได้ไปใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุด จำนวน 98 คน หรือร้อยละ 61.25 รองลงมาคือค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 และในกรณีใช้หนี้ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ส่วนค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตรนั้นไม่อยู่ในระดับมากที่สุด คงมาจากสาเหตุบุตรของผู้เข้าร่วมโครงการฯ อายุยังน้อย หรือถ้าศึกษาแล้วก็อยู่ในโรงเรียนของรัฐบาลซึ่งมีค่าใช้จ่ายไม่มากนัก

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีรายได้
เหลือเก็บ

รายได้เหลือเก็บ	จำนวน	ร้อยละ
มี	113	70.63
ไม่มี	47	29.37
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 12 ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการ มี
รายได้เหลือเก็บ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 70.63 และไม่มีรายได้เหลือเก็บ
จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 29.37

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีเงินออมว่าจะนำไปใช้ในกรณีใดมากที่สุด

ออมเงินไว้ใช้ในกรณี	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาบุตร	17	15.04
ใช้ยามเจ็บป่วย	7	6.19
เป็นทุนประกอบอาชีพอิสระ	15	13.28
เป็นทุนในการหางานทำ	74	65.49
รวม	113	100

ข้อมูลจากตารางที่ 13 ผลจากการศึกษาพบว่า ส่วนมากผู้เข้าร่วมโครงการฯ จะเก็บเงินออมไว้เพื่อเป็นทุนหางานทำมากที่สุด จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 65.49 รองลงมาคือ การออมเพื่อการศึกษาบุตร จำนวน 17 คน ร้อยละ 15.04 และเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 13.28 น้อยที่สุดคือการออมไว้เพื่อใช้ยามเจ็บป่วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.19

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในการแสดง
ความคิดเห็นว่าโครงการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในระดับใด

ระดับการบรรเทา ความเดือดร้อน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-
น้อย	-	-
ปานกลาง	-	-
มาก	44	27.50
มากที่สุด	116	72.50
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 14 ผลจากการศึกษาพบว่า โครงการฯ สามารถบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 ในระดับมาก จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50

ตอนที่ 3

ตารางที่ 15 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ บัณฑิตอาสา ในการใช้วิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการทำให้กรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านมีความเข้าใจในบทบาท และหน้าที่ของตน เป็นอันดับแรก

วิธีการที่ใช้	จำนวน	ร้อยละ
- จัดอบรม	106	66.25
- แจกคู่มือและเอกสารให้อ่านที่บ้าน	20	12.50
- ไปพบและพูดคุยกับคณะกรรมการศูนย์ฯ ทีละคน	34	21.25
- นัดประชุมสังสรรค์อย่างไม่เป็นทางการ แล้วนำเรื่องศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านมาคุย	-	-
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 15 ผลจากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสา ใช้วิธีการอบรมมากที่สุด จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 66.25 รองลงมาคือ ไปพบกรรมการศูนย์ฯ ที่บ้าน แนะนำวิธีการดำเนินงานของศูนย์ฯ และบทบาทหน้าที่ของกรรมการแต่ละคน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 และแจกคู่มือให้ไปอ่านที่บ้าน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

ตารางที่ 16 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของบัณฑิตอาสา ในการได้รับความ
ร่วมมือจากคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านในแต่ละ
ระดับ

ระดับความร่วมมือ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-
น้อย	-	-
ปานกลาง	22	13.75
มาก	107	66.87
มากที่สุด	31	19.38
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 16 ผลจากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสา จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านในระดับปานกลาง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 66.87 ได้รับความร่วมมือในระดับมาก และจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 19.38 ได้รับความร่วมมือในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 17 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของบัณฑิตอาสาสมัครกับประเภทสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มากที่สุด

ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อสิ่งพิมพ์	-	-
สื่อบุคคล	160	100
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	-	-
อื่น ๆ (ระบุ)...	-	-
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 17 ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ใช้สื่อบุคคลในการประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรได้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านมากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสื่อที่ใช้ นั้น ก็คือตัวผู้เข้าร่วมโครงการฯ เอง

ตารางที่ 18 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของบัณฑิตอาสา จะได้รับความ
ร่วมมือจากราษฎรอย่างน้อยเพียงใด ในการเข้าไปเสริมสร้างความเข้มแข็ง
ให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

ระดับความร่วมมือ	จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการฯ	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-
น้อย	43	26.87
ปานกลาง	117	73.13
มาก	-	-
มากที่สุด	-	-
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 18 ผลจากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสา จำนวน
43 คน หรือร้อยละ 26.87 ได้รับความร่วมมือจากราษฎรในระดับน้อย และจำนวน 117
คน หรือร้อยละ 73.17 ได้ตอบว่าได้รับความร่วมมือจากราษฎรในระดับปานกลาง

ตารางที่ 19 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของบัณฑิตอาสา ที่ใช้ปัจจัยใดในการ
เลือกศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเป้าหมายเป็นอันดับแรก

ปัจจัยที่ใช้เลือกพื้นที่ เป้าหมาย	จำนวน	ร้อยละ
- ผู้นำชุมชน (ประธานศูนย์ฯ)	137	85.62
- คณะกรรมการศูนย์ฯ	23	14.38
- ความร่วมมือของราษฎร	-	-
- ความสะดวกในการเดินทาง	-	-
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 19 ผลจากการศึกษาพบว่า ในการเลือกพื้นที่เป้าหมายนั้น ผู้เข้าร่วมโครงการฯ จะเลือกผู้นำชุมชน (ประธานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน) เป็นอันดับแรกมากที่สุด จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 85.62 และคณะกรรมการศูนย์ฯ จำนวน 23 คน ร้อยละ 14.38

ตารางที่ 20 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของบัณฑิตอาสา ในการแสดงความ
 คิดเห็นต่อปัจจัยที่ทำให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเข้มแข็ง
 ได้มากที่สุด

ปัจจัยที่สามารถทำให้ศูนย์ฯ เข้มแข็ง	จำนวน	ร้อยละ
- ความเข้มแข็งของคณะกรรมการศูนย์ฯ	89	55.62
- ราษฎรในหมู่บ้านให้ความร่วมมือ	46	28.75
- ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ภายในหมู่บ้าน	-	-
- เงินกองทุนศูนย์ฯ ที่มีจำนวนมาก	25	15.63
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 20 ผลจากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสา ได้แสดง
 ความคิดเห็นว่า ความเข้มแข็งของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จะ
 นำไปสู่ความเข้มแข็งของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านได้มากที่สุด จำนวน 89
 คน คิดเป็นร้อยละ 55.62 รองลงมาคือ จำนวนเงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำ
 หมู่บ้าน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 และการให้ความร่วมมือของราษฎรใน
 หมู่บ้าน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 15.63

ตอนที่ 4

ตารางที่ 21 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของบัณฑิตอาสา ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ว่ามีความรู้ในระดับใดเกี่ยวกับการให้บริการของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ระดับความรู้ในการให้บริการของ กรส.	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	39	24.37
น้อย	110	68.75
ปานกลาง	11	6.88
มาก	-	-
มากที่สุด	-	-
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 21 ผลจากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสาที่มีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในระดับน้อยที่สุด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 24.37 ในระดับน้อย จำนวนมากที่สุด คือ 110 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 และในระดับปานกลาง จำนวนน้อยที่สุด คือ 11 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.88

ตารางที่ 22 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของบัณฑิตอาสาหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้วผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ในการให้บริการของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มากน้อยเพียงใด

ระดับความรู้ในการให้บริการของ กรส.	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-
น้อย	-	-
ปานกลาง	81	50.62
มาก	79	49.38
มากที่สุด	-	-
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 22 ผลจากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสาที่มีความรู้ในการให้บริการของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมหลังเสร็จสิ้นโครงการในระดับปานกลาง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 50.62 รองลงมาในระดับมาก จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 49.38

ตารางที่ 23 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของบัณฑิตอาสาสมัครก่อนเข้าร่วมโครงการฯ
 ว่ามีความรู้ในการให้บริการของหน่วยงานใดในสังกัดกระทรวงแรงงานและ
 สวัสดิการสังคมมากที่สุด

ระดับความรู้ในการให้บริการของ หน่วยงาน กรส.	จำนวน	ร้อยละ
- สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคม	-	-
- สำนักงานประชาสงเคราะห์	160	100
- สำนักงานจัดหางาน	-	-
- สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	-	-
- สำนักงานประกันสังคม	-	-
- ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน	-	-
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 23 ผลจากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสาสมัครมีความรู้ใน
 การให้บริการของสำนักงานประชาสงเคราะห์มากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็น
 ร้อยละ 100

ตารางที่ 24 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ว่าสามารถทำงานเป็นผู้ประสานงานด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมในระดับตำบลได้หรือไม่

ผู้ประสานงานด้าน แรงงานและสวัสดิการสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ได้	136	85
ไม่ได้	24	15
- ต้องไปทำงานทำ	18	
- มีภาระต้องดูแล	6	
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 24 ผลจากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสา สามารถทำงานเป็นผู้ประสานงานด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 85 ไม่สามารถทำงานได้ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15 เนื่องจากต้องไปทำงานทำ 18 คน มีภาระต้องดูแล 6 คน

ตารางที่ 25 แสดงข้อมูล จำนวน และร้อยละ ของบัณฑิตอาสาสมัครก่อนเข้าร่วมโครงการฯ
เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ พร้อมข้อเสนอแนะ และ
แนวทางแก้ไข

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	46	28.75
มี	114	71.25
รวม	160	100

ข้อมูลจากตารางที่ 25 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด มีผู้เข้าร่วมโครงการฯ ตอบว่าไม่มีปัญหา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 และมีผู้ตอบมีปัญหา จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 71.25 ปัญหาของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่พบมีดังนี้

ปัญหาที่บัณฑิตอาสาสมัครพบ สรุปได้ดังนี้

1. ในการอบรมให้ความรู้กับบัณฑิตอาสาสมัครก่อนออกไปทำงาน ไม่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับงานที่ออกไปทำมากนัก ทำให้ทำงานผิด ๆ ถูก เสียเวลาในการแก้ไข และถูกเจ้าหน้าที่ตำหนิ
2. แบบฟอร์มต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความสับสน และเจ้าหน้าที่อธิบายแบบฟอร์มไม่ชัดเจน หรือไม่มีการอธิบาย ทำให้มีการผิดพลาด และต้องกลับไปทำใหม่ ทำให้เสียเวลา
3. ในการทำงานมีบางคนทำงานไม่เต็มที่ ทั้งให้เป็นภาระของเพื่อนหรือหนึ่งเทียบทำงาน เป็นการเอาเปรียบเพื่อน ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่ได้ให้ความสนใจ
4. ในการทำงานนั้นต้องเข้าพื้นที่ หรือทำงานนอกเวลาราชการ เนื่องจากราชการหรือกรรมการศูนย์สังเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านจะมีเวลาว่างประมาณ 18.00 –

20.00 น. หรือวันเสาร์ – อาทิตย์ บางครั้งเมื่อเจ้าหน้าที่ไปหาบัณฑิตอาสาที่ อบต. แล้วไม่พบ เพราะไม่ได้นัดหมายล่วงหน้า ทำให้ถูกเพ่งเล็งว่าไม่ทำงาน ซึ่งไม่ยุติธรรมกับบัณฑิตอาสาที่ตั้งใจทำงาน

5. คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านไม่เข้าใจถึงวิธีการใช้เงินอุดหนุน ประกอบกับราษฎรไม่มีความรู้เกี่ยวกับศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ทำให้การใช้เงินจะเป็นไปในรูปของการให้กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ ผู้ที่กู้ก็คือกรรมการศูนย์ฯ หรือญาติพี่น้องเป็นส่วนมาก

6. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงประธานศูนย์ฯ หรือคณะกรรมการศูนย์ฯ ใหม่ ประธานศูนย์ฯ หรือคณะกรรมการศูนย์ฯ ชุดเดิมที่หมดวาระแล้ว ไม่ส่งมอบเงินและงานให้คณะกรรมการชุดใหม่ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการต่อได้

7. คณะกรรมการศูนย์ฯ ไม่มีความรู้ หรือขาดผู้นำในการจัดกิจกรรม เพื่อหาเงินเพิ่มให้กองทุน จึงทำให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้นไม่มากนัก

8. ความเข้มแข็งของศูนย์ฯ ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเพราะแรงกระตุ้นและการดำเนินงานของบัณฑิตอาสา ที่กระตุ้นให้ศูนย์ฯ ดำเนินงานตามตัวชี้วัดในแบบประเมินความเข้มแข็งของศูนย์ฯ บัณฑิตอาสาจึงมีความเห็นว่าเป็นเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ และไม่มีแรงกระตุ้นแล้วการดำเนินงานของศูนย์ฯ ก็คงจะเป็นไปเหมือนเดิมก่อนที่บัณฑิตอาสาจะเข้าไปทำงาน

9. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วต้องตกงานต่อไปอีก ขอให้กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมหาหนทางช่วยเหลือ เพราะภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ทำให้หางานทำยากมาก

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะของบัณฑิตอาสาที่สรุปได้

1. ขอให้มีการกำหนดหลักสูตรอบรมที่เกี่ยวกับการทำงานให้มากที่สุด โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมต้องเป็นพิเศษ
2. กำหนดแบบที่เป็นมาตรฐานที่แน่นอน และขอให้เจ้าหน้าที่ชี้แจงแบบฟอร์มให้ชัดเจน
3. ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและติดตามการทำงานของบัณฑิตอาสาให้มากกว่านี้
4. จัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการศูนย์ฯ และราษฎรในหมู่บ้านให้มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ
5. ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเข้าไปชี้แจงให้เข้าใจ ทั้งกรรมการชุดเก่าและชุดใหม่ เนื่องจากคณะกรรมการศูนย์ฯ จะมีความเกรงใจต่อเจ้าหน้าที่ของทางราชการ

6. ให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบให้คำแนะนำ เป็นผู้นำในการคิด และจัดทำกิจกรรม โดยให้กรรมการศูนย์ฯ ร่วมในการคิด และจัดกิจกรรมด้วยเพื่อเป็นการนำร่อง

7. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วขอให้มีเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลศูนย์ฯ เพื่อให้คำแนะนำบ้าง หรือจัดอบรมให้ความรู้อย่างทั่วถึงเพื่อเป็นการกระตุ้นการดำเนินงานของศูนย์ฯ

บทที่ 5

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตอาสาที่ถูกคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 160 คน เป็นเพศหญิงมากที่สุด คือร้อยละ 74.37 และเพศชาย ร้อยละ 25.63 (ตารางที่ 1) สำหรับอายุของบัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการฯ นั้นมีอายุระหว่าง 23 – 29 ปี มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 60.62 และอายุระหว่าง 30 – 36 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 30 คืออายุระหว่าง 37 – 43 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 อายุระหว่าง 44 – 50 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.63 (ตารางที่ 2) ในด้านสถานภาพของการสมรสของบัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการ มีสถานภาพโสดมากที่สุด คือร้อยละ 66.25 สมรสแล้ว และยังอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 30 และผู้ที่มีสถานภาพหม้าย หรือหย่าร้าง พบน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 3.75 (ตารางที่ 3) สำหรับจำนวนบุตรของผู้ที่สมรสแล้วส่วนใหญ่มีบุตร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 74.07 รองลงมา มีบุตร จำนวน 1 คน ร้อยละ 18.52 มีบุตร 4 คน ร้อยละ 1.85 และไม่มีบุตร ร้อยละ 5.53 (ตารางที่ 4)

ตอนที่ 2 การมีงานทำ รายได้ รายจ่าย และการออม

สำหรับการเคยมีงานทำมาก่อนหรือไม่นั้น พบว่าบัณฑิตอาสาที่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่เคยทำงานเลยตั้งแต่จบการศึกษามา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 และเคยทำงานมาแล้ว ร้อยละ 43.75 (ตารางที่ 5) ประเภทของงานที่บัณฑิตอาสาทำมาส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้าง เช่น พนักงานขาย ครูอาสา ครูอัตราจ้าง ซึ่งมีมากถึงร้อยละ 74.29 รองลงมาได้แก่อาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 14.29 ซึ่งบัณฑิตอาสาบอกว่า เป็นผู้ลงทุนทำเอง เช่น ปลูกผัก เลี้ยงไก่ น้อยที่สุดคืออาชีพอิสระ คือร้อยละ 11.42 เป็นลักษณะของอาชีพอิสระที่ลงทุนน้อย เช่น ขายกล้วยเดี่ยว ขายเครื่องสำอาง (ตารางที่ 6) ส่วนสาเหตุที่ต้องออกจากงานเดิมนั้น พบว่า บัณฑิตอาสาถูกเลิกจ้างมากที่สุด คือ ร้อยละ 52.86 รองลงมา คือ ถูกไล่ออก ร้อยละ 45.71 และน้อยที่สุดบริษัทปิดกิจการ คือร้อยละ 1.43 (ตารางที่ 7)

ในเรื่องรายได้นั้น การศึกษาพบว่า รายได้ที่เคยได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการฯ มีจำนวนน้อยกว่ารายได้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 72.86 ส่วนที่มีรายได้มากกว่า คิดเป็นร้อยละ 27.14 (ตารางที่ 8) และจากรายได้ที่บัณฑิตอาสาได้รับจากการ

เข้าร่วมโครงการ บัณฑิตอาสาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 70 และมีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 30 เนื่องจากว่างานที่มีความเป็นอิสระสูง และทำงานในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ (ตารางที่ 9)

รายได้ที่บัณฑิตอาสาได้รับนั้น เพียงพอต่อการครองชีพหรือไม่ จากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสาส่วนใหญ่ตอบว่า เพียงพอต่อการครองชีพ ร้อยละ 74.38 ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบัณฑิตอาสาที่มีสถานภาพโสด และตอบว่าไม่เพียงพอ ร้อยละ 25.62 (ตารางที่ 10)

จากรายได้ที่ได้รับนำไปใช้จ่ายในเรื่องใดมากที่สุด พบว่าบัณฑิตอาสานำไปใช้จ่ายในเรื่องส่วนตัว เช่น ของใช้ส่วนตัว เสื้อผ้า อาหาร ฯลฯ จำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 61.25 นำไปใช้จ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 32.50 และนำไปใช้หนี้สิน ร้อยละ 6.25 ผ่อนจักรยานยนต์ ผ่อนเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น (ตารางที่ 11)

การเก็บออมรายได้ที่ได้รับ จากการศึกษาพบว่าบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่มีเงินเหลือออม ร้อยละ 70.63 และไม่มีเงินออมเลย ร้อยละ 29.37 (ตารางที่ 12) สำหรับผู้ที่มีเงินออมนั้น จากการศึกษาพบว่าต้องการออมไว้เพื่อเป็นทุนในการหางานทำหลังเสร็จสิ้นโครงการฯ แล้วมากที่สุด คือร้อยละ 65.49 เพื่อการศึกษาบุตร ร้อยละ 15.04 เพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 13.28 เพื่อใช้ในยามเจ็บป่วยน้อยที่สุด ร้อยละ 6.19 (ตารางที่ 13) ในส่วนที่ว่าโครงการนี้ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่บัณฑิตที่ว่างงานมากน้อยเพียงใด จากการศึกษาพบว่า สามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในระดับมากที่สุด ร้อยละ 72.50 ในระดับมาก ร้อยละ 27.50 (ตารางที่ 14)

ตอนที่ 3 ข้อมูลวิธีการทำงานของบัณฑิตอาสาในพื้นที่

ในการที่บัณฑิตอาสาได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ชี้แจง และแนะนำให้กรรมการศูนย์ฯ ได้มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ บทบาท และหน้าที่ของตนเป็นอันดับแรก นั้น บัณฑิตอาสา ร้อยละ 66.25 ใช้การอบรมเป็นเครื่องมือในการชี้แจง และแนะนำ ร้อยละ 21.25 ใช้วิธีการไปพบปะพูดคุยที่บ้านทีละคน ร้อยละ 12.50 จัดเอกสารคู่มือให้อ่านที่บ้านแล้วจัดอบรมอีกครั้ง (ตารางที่ 15)

ระดับการให้ความร่วมมือของกรรมการศูนย์ฯ สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่มีต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์ฯ สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านนั้น บัณฑิตอาสา ร้อยละ 19.38 พบว่ากรรมการศูนย์ฯ ให้ความร่วมมือมากที่สุด ร้อยละ 66.67 พบว่ากรรมการศูนย์ฯ ให้ความร่วมมือมาก และร้อยละ 13.75 พบว่ากรรมการให้ความร่วมมือในระดับปานกลาง (ตารางที่ 16)

ในการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อชี้แจงแนะนำความรู้ในการดำเนินงาน และการให้บริการของศูนย์ฯ พบว่าบัณฑิตอาสา จำนวน 160 คน คือ ร้อยละ 100 ใช้สื่อบุคคล เช่น การอบรม ประชุม พบปะพูดคุย เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ (ตารางที่ 17)

หลังจากดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านแล้ว บัณฑิตอาสา ร้อยละ 73.13 พบว่า ราษฎรในหมู่บ้านให้ความร่วมมือระดับปานกลาง ในการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์ฯ ส่วนบัณฑิตอาสา ร้อยละ 26.87 พบว่าราษฎรให้ความร่วมมือในระดับน้อย (ตารางที่ 18)

ปัจจัยที่บัณฑิตอาสาใช้คัดเลือกศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จากการศึกษาวิจัยพบว่า บัณฑิตอาสา ร้อยละ 85.62 คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายโดยดูการให้ความร่วมมือของผู้นำชุมชนเป็นอันดับแรก บัณฑิตอาสา ร้อยละ 14.38 ดูจากการให้ความร่วมมือของคณะกรรมการศูนย์ฯ (ตารางที่ 19) และในการดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์ฯ นั้น ปัจจัยใดที่ทำให้ศูนย์ฯ ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง บัณฑิตอาสา ร้อยละ 55.62 ให้ความเห็นว่าความเข้มแข็งของคณะกรรมการศูนย์ฯ สามารถทำให้ศูนย์ฯ เข้มแข็งได้มากที่สุด บัณฑิตอาสา ร้อยละ 28.75 ให้ความเห็นว่า ราษฎรในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นปัจจัยที่ทำให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเข้มแข็งมากที่สุด และอีกร้อยละ 15.62 ให้ความเห็นว่า เงินกองทุนศูนย์ฯ ที่มีจำนวนมากเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเข้มแข็งมากที่สุด (ตารางที่ 20)

ตอนที่ 4 ข้อมูลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ

ประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการทราบอีกเรื่องก็คือ จากการเข้าร่วมโครงการ บัณฑิตอาสา มีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมดีเพียงใด จากการศึกษาพบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ บัณฑิตอาสา ร้อยละ 24.37 มีความรู้เกี่ยวกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 68.75 มีความรู้ในระดับน้อย และร้อยละ 6.88 มีความรู้ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 21) เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วพบว่า มีบัณฑิตอาสา ร้อยละ 50.62 มีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในระดับปานกลาง และร้อยละ 49.38 มีความรู้ในระดับมาก (ตารางที่ 22) และจากการศึกษาว่าบัณฑิตอาสา มีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม หน่วยงานใดมากที่สุดนั้น พบว่า บัณฑิตอาสา ร้อยละ 100 ตอบว่า สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด (ตารางที่ 23)

เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว บัณฑิตอาสาสามารถทำงานเป็นผู้ประสานงานด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมในระดับตำบลได้หรือไม่ ในกรณีที่ยังไม่มีงานทำ จากการ

ศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสาร้อยละ 85 ตอบว่าสามารถทำงานเป็นผู้ประสานงานด้านแรงงาน และสวัสดิการสังคมได้ และไม่ได้ร้อยละ 15 เนื่องจากต้องไปทำงานทำ และมีภาระที่ต้องดูแล

ประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข จากการศึกษาปัญหาที่บัณฑิตอาสาพบในการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บัณฑิตอาสาร้อยละ 28.75 ตอบว่า ไม่มีปัญหา และบัณฑิตอาสาร้อยละ 71.25 ตอบว่าพบปัญหา ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ปัญหาที่บัณฑิตอาสาพบ

1. ในการอบรมให้ความรู้กับบัณฑิตอาสาที่ออกไปทำงาน ไม่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับงานที่ออกไปทำมากนัก ทำให้ทำงานผิด ๆ ถูก ๆ เสียเวลาในการแก้ไข และถูกเจ้าหน้าที่ตำหนิ

2. แบบฟอร์มต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความสับสน และเจ้าหน้าที่อธิบายแบบฟอร์มไม่ชัดเจน หรือไม่มีการอธิบาย ทำให้มีการผิดพลาด และต้องกลับไปทำใหม่ทำให้เสียเวลา

3. ในการทำงานมีบางคนทำงานไม่เต็มที่ ทั้งให้เป็นภาระของเพื่อน หรือนั่งเทียนทำงาน เป็นการเอาเปรียบเพื่อน ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่ได้ให้ความสนใจ

4. ในการทำงานนั้นต้องเข้าพื้นที่ หรือทำงานนอกเวลาราชการ เนื่องจากราษฎรหรือกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านจะมีเวลาว่างประมาณ 18.00 – 20.00 น. หรือวันเสาร์ – อาทิตย์ บางครั้งเมื่อเจ้าหน้าที่ไปหาบัณฑิตอาสาที่ อบต. แล้วไม่พบ เพราะไม่ได้นัดหมายล่วงหน้า ทำให้ถูกเพ่งเล็งว่าไม่ทำงาน ซึ่งไม่ยุติธรรมกับบัณฑิตอาสาที่ตั้งใจทำงาน

5. คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านไม่เข้าใจถึงวิธีการใช้เงินอุดหนุน ประกอบกับราษฎรไม่มีความรู้เกี่ยวกับศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ทำให้การใช้เงินจะเป็นไปในรูปของการให้กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ ผู้ที่กู้คือกรรมการศูนย์ฯ หรือญาติพี่น้องเป็นส่วนมาก

6. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงประธานศูนย์ฯ หรือคณะกรรมการศูนย์ฯ ใหม่ ประธานศูนย์ฯ หรือคณะกรรมการศูนย์ฯ ชุดเดิมที่หมดวาระแล้วไม่ส่งมอบเงินและงานให้คณะกรรมการชุดใหม่ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการต่อได้

7. คณะกรรมการศูนย์ฯ ไม่มีความรู้ หรือขาดผู้นำในการจัดกิจกรรม เพื่อหาเงินเพิ่มให้กองทุน จึงทำให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้นไม่มากนัก

8. ความเข้มแข็งของศูนย์ฯ ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเพราะแรงกระตุ้นและการดำเนินงานของบัณฑิตอาสา ที่กระตุ้นให้ศูนย์ฯ ดำเนินงานตามตัวชี้วัดในแบบประเมินความเข้มแข็งของศูนย์ฯ บัณฑิตอาสาจึงมีความเห็นว่าเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ และไม่มีแรงกระตุ้นแล้วการดำเนินงานของศูนย์ฯ ก็คงจะเป็นไปเหมือนเดิมก่อนที่บัณฑิตอาสาจะเข้าไปทำงาน

9. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วต้องดกงานต่อไปอีก ขอให้กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมหาหนทางช่วยเหลือ เพราะภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ทำให้หางานทำยากมาก

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะของบัณฑิตอาสาที่สรุปได้

1. ขอให้มีการกำหนดหลักสูตรอบรมที่เกี่ยวกับการทำงานให้มากที่สุด โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมต้องเป็นพิเศษ
2. กำหนดแบบที่เป็นมาตรฐานที่แน่นอน และขอให้เจ้าหน้าที่ชี้แจงแบบฟอร์มให้ชัดเจน
3. ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและติดตามการทำงานของบัณฑิตอาสาให้มากกว่านี้
4. จัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการศูนย์ฯ และราษฎรในหมู่บ้านให้มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ
5. ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเข้าไปชี้แจงให้เข้าใจ ทั้งกรรมการชุดเก่าและชุดใหม่ เนื่องจากคณะกรรมการศูนย์ฯ จะมีความเกรงใจต่อเจ้าหน้าที่ของทางราชการ
6. ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบให้คำแนะนำ เป็นผู้นำในการคิด และจัดทำกิจกรรม โดยให้กรรมการศูนย์ฯ ร่วมในการคิด และจัดกิจกรรมด้วยเพื่อเป็นการนาร่อง
7. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วขอให้มีเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลศูนย์ฯ เพื่อให้คำแนะนำบ้าง หรือจัดอบรมให้ความรู้อย่างทั่วถึงเพื่อเป็นการกระตุ้นการดำเนินงานของศูนย์ฯ
8. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการฯ แล้ว เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับศูนย์ฯสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านต้องเข้ามาดูแล แนะนำ ให้คำปรึกษา หรือจัดอบรมเพื่อกระตุ้นการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างทั่วถึง

บทที่ 6

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการบรรเทาปัญหาการว่างงาน

กรณีศึกษา : โครงการจ้างบัณฑิตอาสาเสริมสร้างความเข้มแข็ง ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2543 จังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้ทราบถึงความสำเร็จและความบกพร่องของโครงการฯ โดยความสำเร็จอยู่ที่โครงการได้บรรเทาความเดือดร้อนจากการว่างงานของผู้มีการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการได้เป็นอย่างดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นการขยายโอกาสการมีงานทำให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ เพราะมีเงินทุนในการหางานทำ หรือประกอบอาชีพอิสระ คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และราษฎรในหมู่บ้านได้ทราบถึงบทบาท หน้าที่ และการให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมดีขึ้น อย่างไรก็ตามหากบอกลงถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ และแนวปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องที่ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเรื่องนโยบาย

1.1 เรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อที่ 1 เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง และเป็นที่ยังชีพของประชาชนได้อย่างแท้จริง ไม่น้อยกว่า 1/5 ของจำนวนศูนย์ฯ ทั้งหมด โดยจังหวัดเพชรบูรณ์นั้นบัณฑิตอาสาสมัครรับผิดชอบคนละ 7 ศูนย์ฯ และจะต้องพัฒนาให้เข้มแข็งให้ได้คนละ 2 ศูนย์ ดังนั้นในการพัฒนาศูนย์ฯ บัณฑิตอาสาจะเน้นเฉพาะศูนย์ฯ เป้าหมาย โดยการเข้าไปกระตุ้นให้เป็นไปตามแบบประเมิน เนื่องจากระยะเวลาในการเข้าไปพัฒนามีระยะเวลาน้อย จึงเป็นการยากที่จะปลูกความรู้สึกให้เห็นคุณประโยชน์อย่างแท้จริงในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ดังนั้นความเข้มแข็งที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เกิดจากการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์ฯ ที่เป็นไปตามปกติ มาจากความเข้าใจ และตั้งใจในการพัฒนา จึงทำให้ศูนย์ฯ เหล่านั้นมีความเข้มแข็งในระยะเวลายาวสั้น ๆ เมื่อหมดแรงกระตุ้น และที่ไม่ใช่ศูนย์ฯ เป้าหมายก็ไม่ได้รับการเอาใจใส่จากบัณฑิตอาสาเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาที่เกิดจากจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และการเสียสละในระดับชาวบ้านที่ต้องดิ้นรนต่อสู้กับความยากจนในการหาเช้ากินค่ำ จึงต้องใช้ระยะเวลาที่มากกว่านี้

1.2 วัตถุประสงค์ในข้อ 2 เพื่อสนับสนุนกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้ข้อมูลผลการสำรวจ ทรส. และ สสค. ในการจัดทำแผนของงบประมาณ ปี 2544 – 2545 ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมนั้น เนื่องจากบัณฑิตอาสาสมัครมีความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนน้อยมาก ทำให้เมื่อเวลาเข้าไปแนะนำให้ความรู้แก่ อบต. จึงทำให้ไม่น่าเชื่อถือ และมองไม่เห็นประโยชน์ในการจัดทำแผนด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม จึงทำให้แผนด้านนี้ถูกมองข้ามไป และที่ถูกบรรจุเข้าไปในบาง อบต. ก็เกิดจากการขอร้องของบัณฑิตอาสาสมัครที่มีความสัมพันธ์อันดีกับ อบต. โดยงบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนนั้นได้ระบุว่าเป็นงบประมาณจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมทั้งสิ้น เพราะ อบต. ไม่ได้นึกถึงการจัดทำแผนด้านสวัสดิการให้ราษฎรในหมู่บ้านเลย จะเน้นไปในด้านการสร้างถนน ลอกคูคลอง เป็นต้น ดังนั้นในการจัดทำแผน เห็นสมควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ และชำนาญในการจัดทำแผน อบรมให้ความรู้ และปลุกสามัญสำนึกในการทำงานด้านสังคมสงเคราะห์แก่สมาชิก อบต. ในระดับอำเภอ ก่อน และให้บัณฑิตอาสาสมัครเข้าไปกระตุ้นอีกครั้ง จะได้ผลดีกว่า

ข้อเสนอแนะจากการทำการวิจัยครั้งนี้ ต้องใช้ในการเสนอแนะสำหรับจังหวัด เพชรบูรณ์เท่านั้น

บรรณานุกรม

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, มาตรการแก้ไขปัญหาการเลิกจ้างและการว่างงาน.
เอกสารอัดสำเนาประกอบหนังสือด่วนมาก ที่ รส 0207.1/1429 ลงวันที่
25 มิถุนายน 2541.

กองวิชาการแรงงาน กรมการจัดหางาน, ศัพท์แรงงาน. เอกสารเผยแพร่. โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2541.

หนังสือ พฤษภาคม และดำรง ศิริเจริญ. เทคนิคและประสบการณ์การเขียนตำราทาง
วิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2537,

ประสงค์ จูจวบโชค และคณะ. นโยบายการกระจายได้สู่ชนบท . กรณีศึกษา : โครงการ
ก่อสร้างถนนโดยใช้แรงงานเป็นหลัก ในเขตสุพรรณบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, 2541.

พลภัทร บุราคม. นโยบายการคลังกับปัญหาการว่างงาน. ศึกษากรณีสังคมตะวันตก
และสังคมไทย. โครงการเอกสารและตำราหน้า 40. จำนวน 1,000 เล่ม.
พิมพ์ครั้งที่ 4. หจก.มี.เจ.เพทโปรเซสเซอร์.

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. รายงานการติดตามประเมิน
ผลโครงการตามมาตรการบรรเทาปัญหาการว่างงาน. พิมพ์ครั้งที่ 1
กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์เสียงเฮียง, 2543.

รัตนา สายคณิต. มหเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช, 2541.

วัลลภ สวัสดิ์วัลลภ. เทคนิคการค้นคว้าและเรียบเรียงรายงานและผลงานการวิชาการ
อย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : หจก. บรรณกิจเทรตดีวี, 2538

บรรณานุกรม (ต่อ)

สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, บรรยายสรุปจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2540. เอกสารอัดสำเนา 2540.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, มาตรการแก้ไขปัญหาการเลิกจ้างและว่างงาน. เอกสารอัดสำเนา ประกอบหนังสือด่วนมาก ที่ นร 0205/9111 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2541.

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงานแห่งชาติ, แผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน. เอกสารอัดสำเนา ประกอบมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2540.

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน. คู่มือการดำเนินงานโครงการจ้างบัณฑิตอาสาเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2543 . กรุงเทพฯ : บางกอกบล๊อค . 2543.

สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเพชรบูรณ์ . ผลการดำเนินงานโครงการจ้างบัณฑิตอาสาเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2543 จังหวัดเพชรบูรณ์. เอกสารอัดสำเนา, 2544.

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. คู่มือการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน . กรุงเทพฯ : เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป . 2542.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ . ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10, กรุงเทพฯ : เลียงเชียงใหม่, 2540,